

Meningen van taalgebruikers

Redactie Onze Taal

De belangrijkste gebeurtenis, het beste boek, het mooiste en het ergste woord – de redactie vroeg een aantal

niet geheel willekeurig gekozen taalgebruikers wat hun opviel in het taaljaar 2000.

	1. Wat viel u in 2000 op als het gaat om taal in de ruimste zin van het woord?	2. Wat vindt u de belangrijkste taalgebeurtenis van dit jaar?	3. Wat is het beste boek (of artikel, of bericht of iets dergelijks) over taal dat u dit jaar las of gebruikte?	4. Wat is het ergste woord van 2000?	5. Wat is het mooiste woord van 2000?	6. Wie was dit jaar de beste taalgebruiker?
Peter Burger , taaljournalist	1. Het snel toenemende belang van internet voor de taal, onder meer als bron van nieuwe woorden, als onderzoeksinstrument voor taalkundigen, als podium voor puristen en als hulpmiddel voor vertalers.	2. Op 1 januari 2000 verdween het woord <i>millenniumbug</i> uit ons vocabulaire, nog sneller zelfs dan het erin verschenen was.	3. Joop van der Horst en Kees van der Horst, <i>Geschiedenis van het Nederlands in de twintigste eeuw</i> (1999): een uiterst leesbaar boek over – onder andere – de manier waarop de grammatica onder onze ogen verandert.	4. Nederlandse retoriek in Sydney: Inge de Bruijn wint goud en zegt "toppiejoppie". Maar je moet sporters ook niet interviewen vlak na de wedstrijd. Echt erg: <i>penalty</i> .	5. <i>Frankensteinvoedsel</i> is al van 1999, maar was dit jaar erg in het nieuws. Verder de beroepskwalen <i>deukdijen</i> (25 mei) en <i>moparm</i> (15 juli). Het wachten is op de <i>zapduim</i> .	6. Het Nederlands is gezegend met vele voortreffelijke gebruikers, zoals Jan Wolkers en Martin Bril.
Bart Chabot , dichter	1. De opmars van e-mail en de gevolgen daarvan voor de spelling en de grammatica. De taal heeft zich voorgoed van z'n stropdas en colbert ontdaan.	2. De acceptatie van het Cruiffiaans als taal.	3. <i>De geschiedenis van mijn kaalheid</i> van Arnon Grunberg.	4. <i>Synchroon pressie spelen; wapen; Nieuwe Economie</i> .	5. <i>Evenementenbier; computerkou</i> .	6. Minister van Buitenlandse Zaken Jozias van Aartsen.
Kees van Kooten , schrijver	1. Het zal iedereen zijn opgevallen dat in 2000 een ongekend groot gedeelte van onze taal, in gesproken en in geschreven vorm, reddeloos is verdwenen in de mobiele telefoon.	2. Mijn ergernis irriteerde zich het meest aan het oneigenlijk gebruik van steeds meer onovergankelijke werkwoorden in wederkerende misvormen – men vindt zich steeds belangrijker.	3. Een magistraal satirisch stukje over het gebruik van het modewoord <i>herbronnen</i> , door de nog elk jaar geestiger schrijvende CA – de helft van het 's ochtends in de Volkskrant reagerende duo CAMU.	4. <i>Toppie!</i>	5. <i>Belgedrag</i> . Omdat dit neologisme zo'n mooie dierlijke lading heeft en de non-communicatie hiermee het stempel van het onontkoombare heeft gekregen: of hij het nu wil of niet, ieder mens vertoont een zeker belgedrag.	6. H.J.A. Hofland, voor het zoveelste jaar in successie. Niet alleen vanwege zijn fijnzinnige stukken als Montag en zijn politieke commentaren in NRC Handelsblad, maar vooral om de langere serieartikelen waarin hij helder, wijs, woedend en geestig als geen ander, onze dolende tijdgeest onder woorden brengt.
Jeltje van Nieuwenhoven , voorzitter Tweede Kamer	1. Het viel mij in 2000 op dat veel mensen minder spastisch met taal en taalzuiverheid omgaan. In de Tweede Kamer is de gewone-mensentaal aan de winnende hand. Onze Taal doet gezeur over taalfouten ook als gezeur af. En zelfs Fransen zijn bereid Engels te spreken!	2. Het moment dat mijn nichtje van drie jaar voor het eerst het woord <i>voorzitter</i> uitsprak, en wel met een langdurige, rollende <i>r</i> en direct daaropvolgend een aangehouden <i>z</i> . Zo mooi heb ik het in de Tweede Kamer nog nooit gehoord.	3. De onvolprezen Van Dale, die in de zaal van de Tweede Kamer altijd binnen handbereik is.	4. <i>Bereikbaarheidsaffensief</i> .	5. <i>Soeplezing</i> : een lezing georganiseerd door de Commissie Onderwijs van de Tweede Kamer waarbij soep geserveerd wordt.	6. Wim Kok is naar mijn mening niet alleen gegroeid in zijn taak, maar ook in zijn taalgebruik. Hij weet de taal van de polder in een gepaste dosis aan te lengen met ironie.
Ludo Permentier , redacteur De Standaard	1. De onmacht van democratische politici en media tegenover extreem-rechts. Het is in zekere mate de onmacht van het woord. Een goed gesprek, een boeiend boek of een revelerend krantenartikel maakt op een groter wordend deel van de bevolking geen indruk meer.	2. Het Gala van de Nederlandse Taal, ter gelegenheid van de twintigste verjaardag van de Nederlandse Taalunie. Lang geleden dat je zoveel mensen zoveel plezier hebt zien beleven aan hun taal. Spijtig dat alleen ingewijden aan het Gala mochten deelnemen.	3. De cd-rom van het Groot Woordenboek van Van Dale. Lang niet het perfecte elektronische woordenboek, maar meer dan een grote stap in de goede richting. Ineens gaan tientallen deuren open tot de schatkamer van het moderne Nederlands.	4. Er zijn elk jaar weer doodgewone woorden die ineens afschuw gaan oproepen. <i>Koersk, dioxine, vuurwerkfabriek</i> . Het woord dat me hoe langer hoe meer gaat ergeren is <i>kijkfile</i> . Het onbeschaamd bekluren van andermans leed zit erin.	5. Een van de mooiere woorden – en betere initiatieven – van het jaar 2000 was het voorstel om aan stations een 'uitwijkzone' in te richten. Dat is een plaats waar geliefden in alle rust afscheid van elkaar kunnen nemen.	6. De redactie van het radiojournaal van de VRT. Deze mensen kunnen in twee of drie heldere zinnen elke boodschap overbrengen. Mooi, gaaf vakwerk, elk uur van de dag. Over occasionele belgicismen of andere taalfouten moet je dan niet zeuren.
Wil Pijnenburg , hoofdredacteur Vroegmiddelnederlands Woordenboek	1. Aan verzwakking van sterke werkwoorden van de zogenoemde zesde klasse (<i>ervaarde, jaagde voor, ervoer, joeg</i>) begin ik langzaam te wennen, maar nu hebben de Olympische Spelen ook de klasse-2- en -3-woorden aangetast: 'Ik zwemde die afstand in x seconden'; 'Ik duikte onder het record.'	2. De presentatie van het Vroegmiddelnederlands Woordenboek.	3. Ik heb <i>De eeuw van mijn vader</i> van Geert Mak bijna in één adem uitgelezen. Dat ik aan het lezen van dit boek het meeste plezier beleefde, wil natuurlijk nog niet zeggen dat het ook het beste boek is. Misschien mag 'beste' dan in dit geval betekenen: 'waaraan ik de meeste positieve herinneringen heb overgehouden'.	4. Onlangs werden wij vergast op een 'Belevingsonderzoek schoonmaak', waarin we onze frustraties over de matige schoonmaak op de kamers van het Leidse Witte-Singelcomplex kwijt konden. Het onderzoek was uitbesteed aan de afdeling 'Schoonmaakonderhoud'. Dit laatste woord krijgt mijn poedel-prijs.	5. De groeiende reeks zinswendingen waarmee weermannen en -vrouwen een zeer geringe intensiteit van een bepaald weersverschijnsel uitdrukken door het kleinste geïsoleerde deeltje ervan te noemen: 'een enkele spat regen', 'een enkele vlok sneeuw', 'een enkele klap onweer'.	6. Frits Spits.
Wim T. Schippers , schrijver, presentator, beeldend kunstenaar	1. Dat er in het verschijningsjaar van haar biografie ondanks de opgelaaide aandacht van de media voor leven en werken van Annie M.G. Schmidt geen journalistieke poging is ondernomen om geruchten omtrent plagiaatpleging door onze musicalkoningin te onderzoeken.	2. De uitreiking door NWO van een Spinoza-premie aan mevrouw prof. dr. E.A. Cutler, hoogleraar in de Vergelijkende Taalpsychologie en directeur van het Max Planck Instituut voor Psycholinguïstiek te Nijmegen. Zij doet onderzoek naar de mechanismen van de spraakproductie en -herkenning.	3. <i>Het juiste woord</i> door dr. L. Brouwers en het <i>Nederlands rijmwoordenboek</i> door Jaap Bakker waren voor mij ook dit jaar weer volop gebruikte beste boeken.	4. Mag het ook een woordgroepje zijn? <i>In die zin dat...</i> In een halfuurtje praatradio of babeltelevisie trekt die holle frase gemiddeld al gauw zo'n tien keer voorbij. Het vaakst toegepast in het politieke circuit, waar het wordt gebruikt om elkaar tegensprekende uitlatingen te koppelen.	5. Het woordje <i>en</i> . Voorzien van een vraagteken en niet gebruikt als aaneenschakelend voegwoord maar als pars pro toto. De betekenis van die vragende zin van één woord hangt volledig af van de context. Het kan zijn 'Hebt u al een keuze kunnen maken?', maar ook 'Ben je geslaagd, of...' – of nog iets anders.	6. Astrofysicus en kunstenaar Vincent Icke. Lees zijn indringende stukken uit en over de wereld van de wetenschap in NRC Handelsblad maar eens.